

بررسی عوامل جامعه‌شناختی موثر بر هویت بازاندیشانه دینی دانش‌آموزان متوسطه دوم (مطالعه موردی: شهر کوهبنان)

محمدحسین رهجو

کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه شهید باهنر کرمان
اداره آموزش و پرورش شهرستان کوهبنان
m.h.rahjoo@gmail.com

چکیده

این پژوهش به موضوع «بررسی عوامل جامعه‌شناختی موثر بر هویت بازاندیشانه دینی دانش‌آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان» می‌پردازد، روش پژوهش، پیمایشی و ابزار گردآوری اطلاعات، پرسش‌نامه است. جامعه آماری پژوهش، دانش‌آموزان مقطع متوسطه دوم شهر کوهبنان هستند که تعداد آنها در سال مورد مطالعه برابر با ۷۱۱ نفر است. روش نمونه‌گیری، احتمالی و از نوع خوشه‌ای چند مرحله‌ای است. حجم نمونه از طریق فرمول کوکران ۲۷۹ بدست آمد. پس از جمع‌آوری داده‌ها و تجزیه و تحلیل آن توسط نرم‌افزار اس‌پی‌اس‌ام‌س مشخص شد که بین متغیرهای جنسیت، استفاده از رسانه‌های داخلی و خارجی، استفاده از فضای مجازی، تلویزیون، ماهواره، جهانی شدن، رشته تحصیلی با میزان بازاندیشی دینی در دانش‌آموزان رابطه وجود دارد. همچنین نتایج نشان داد که بین متغیرهای پایه تحصیلی، شغل والدین، درآمد، محل تولد، وضعیت مسکن با میزان بازاندیشی دینی در دانش‌آموزان، رابطه معناداری وجود ندارد.

کلمات کلیدی: هویت دینی، بازاندیشی، دانش‌آموزان، رسانه، فضای مجازی

انسان‌ها در فرایند تاریخی حیات خود با باورها و اعتقادات مختلفی زندگی خود را ادامه می‌دهند و امروزه دین که جز نهادهای اساسی محسوب می‌شود نقش مهمی را ایفا می‌کند. ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی و هویت انسان، برگرفته از نهاد دین است. یکی از بخش‌های مهم هویت، هویت دینی است. تقویت این بخش از هویت، می‌تواند منجر به تقویت سایر بخش‌ها شود هر نظام آموزشی به دنبال آن است که از طریق طراحی برنامه درسی مشخص، دانش و مهارت‌های اساسی را به افراد انتقال دهد و آنها را برای گرفتن نقش در جامعه آماده کند. گروهی از افراد به فطری بودن هویت دینی اعتقاد دارند و گروهی دیگر مسئله هویت را برگرفته از کشف و شناخت محیط می‌دانند (عباسی نودژ و همکاران، ۱۳۹۵: ۳-۱).

جامعه‌پذیری فرایندی است که توسط نهادهای مختلف صورت می‌گیرد رسانه‌ها در جامعه‌پذیری نقش موثری را ایفا می‌کنند (میرعباسی: ۱۵۰). یکی از پدیده‌هایی که امروزه تاثیر زیادی بر هویت داشته است؛ پدیده جهانی شدن است. گسترش بیش از حد اینترنت و ماهواره و سایر فناوری‌های ارتباطی می‌تواند امکان ارتباط فوری با افراد با سایر نقاط جهان را فراهم سازد. گسترش فناوری می‌تواند به نوبه خود منجر به ایجاد فضاهایی متفاوت از گذشته باشد فضایی که ارزش‌ها و باورهای جدیدی را بازنویسی می‌کند. اینترنت انسان‌ها را از بند مرزهای جغرافیایی و سنتی جدا ساخته و جوانان بیشترین کاربران این فضا هستند (احمدپور و همکاران، ۱۳۸۹: ۷۶). جهانی شدن به معنی در هم فشردن جهان و تبدیل آن به مکانی واحد است. به اعتقاد رابرتسون، جهان از وضعیت در خود به وضعیت برای خود در حرکت و سیر است باز اندیشی به این معناست که کارکردها به وسیله داده تازه بازسنجی و اصلاح می‌شوند و ویژگی‌ها دگرگون می‌شوند. گیدنز اعتقاد دارد انسان‌ها پیوسته در جهان جدید به اصلاح هویت خود یعنی چه بودن و چگونه این گونه شدن را بازنگری و باز اندیشی می‌کنند (رجبلو و همکاران، ۱۳۸۹: ۷۷).

بیان مسئله

نوجوان می‌تواند قبل از انتخاب یک چارچوب مشخص هویتی، نقش‌ها و موقعیت‌های گوناگون را تجربه کند و مورد امتحان قرار دهد (صومعه‌سرای و همکاران، ۱۳۹۱: ۸۳). شکل دادن به یک هویت منسجم و هماهنگ مهم‌ترین جنبه رشد روانی و اجتماعی در دوره نوجوانی و جوانی است. احساس وابستگی به خانواده، قوم، فرهنگ و ملت از جمله مواردی است که با هویت ارتباط زیادی دارد (شریف‌زاده و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۰۴ و ۱۰۶). هویت دینی به صورت قطعی با مذهبی بودن و دیندار بودن یکسان نیست اگرچه ممکن است در بعضی مواقع به

جای یکدیگر استفاده شود اما مذهبی بودن علاوه بر ارزش عضویت در گروه‌های مذهبی، به حضور در مراسمات مذهبی اشاره دارد (شیردل و همکاران، ۱۴۰۱: ۳۸۴). هویت دینی در زمان‌های مختلف در جامعه دچار تغییر و تحول شده است و ممکن است کنشگران آن را مورد بازپرسی و بازاندیشی قرار دهند. بسیاری از هویت‌های پرورش یافته در طول عمر ثابت می‌مانند؛ اما تغییر در هویت دینی بیشتر معطوف به دوره نوجوانی است (شیردل و همکاران، ۱۴۰۱). رسانه‌های همگانی از جمله اینترنت و ماهواره می‌توانند تاثیر زیادی بر قشر جوان و نوجوان داشته باشند و برنامه‌های رسانه‌ای می‌توانند در فرم دهی و تشکیل الگوهای رفتاری مطلوب و غیر مطلوب نقش مهمی ایفا کنند (شریف زاده و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۰۴). از جهات فوق این مسئله، مسئله مهمی برای پژوهش گروه سنی دانش آموزان است مسئله پژوهش عبارت است از: عوامل جامعه شناختی موثر بر هویت بازاندیشانه دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهرکوه بنان کدامند؟

اهمیت و ضرورت پژوهش

هویت دینی به افراد حس ثبات و استحکام می‌بخشد تقویت این بخش می‌تواند منجر به تقویت سایر بخش‌ها شود.

به اعتقاد یاکوبسن، دین و قومیت نقش مهمی در شکل دهی هویت دارند و باعث بقا و حفظ ارتباطات سنتی مثل خانواده و گروه‌های قومی و مذهبی می‌شوند (گدازگر و همکاران، ۱۳۸۵: ۱۴۰).

دین به عنوان منبع آسایش و آرامش می‌تواند به فرد در مقابل مشکلات زندگی امید دهد و فرد، خود را با شرایط تطبیق دهد افرادی که میزان دینداری آنها بالاست از سازگاری محیطی و حمایت اجتماعی بیشتری در جامعه برخوردار هستند (فیروزی ارنان، ۱۳۹۸: ۲۶۳). آموزه‌های دینی می‌توانند باعث ایجاد بسیج سیاسی توده‌ها و گروه‌ها و دلگرمی و نشاط در جامعه شوند (کهزادی، ۱۳۹۴: ۳).

آگاهی از ابرقدرت‌هایی که در حال مدیریت رسانه‌های جمعی و همگانی هستند می‌تواند با شناخت فشار ساختاری در ملل در حال توسعه باعث ایجاد تعارض شوند و تنها مفاهیم خود را به مخاطب انتقال دهند و با فراگیری ماهواره و اینترنت ارزش و باورهای افراد را تغییر دهند تا هویت فرهنگی جدیدی ظهور کند (بهرامیان و همکاران، ۱۳۹۵).

به اعتقاد فریدمن نهاد دین از طریق ساز و کار اقتصادی در جلوگیری از جرم موثر است همچنین کوهن، توماسون، کلبِرگ و ماتزا نیز براین عقیده استوار هستند. (خسروشاهی و همکاران، ۱۳۹۵: ۹۵).

همچنین از آن جهت که مردم کوهبنان از هویت دینی نسبتاً بالایی برخوردار هستند نبود و خلاء چنین پژوهشی به شدت احساس می‌شود.

مبانی نظری

بازاندیشی و فرایند جهانی شدن از نگاه گیدنز^۱

به عقیده وی جهانی شدن سرشار از خطر و فرصت است انسان با ورود به عرصه جهانی شدن، دیگر موقعیت‌های زندگی او چندان سنخیت و تناسبی با مسئله دین ندارد و جهانی شدن موجب کم‌رنگ شدن نقش دین در جوامع می‌شود (احمدپور و همکاران، ۱۳۸۹: ۸۲).

باز اندیشی از نگاه برگر^۲

«برگر» از جهان زیست یاد می‌کند که درجه آن در جوامع قدیم درجه بالایی بود و دلیل آن نظم‌ی بود که در سرتاسر جامعه وجود داشت اما در جوامع مدرن اوضاع کاملاً متفاوت است و فعالیت‌های افراد آنها را با جهان جدید و کاملاً متفاوت آشنا می‌کند و این چندگانگی بودن نه تنها در رفتار و کنش افراد بلکه در ذهن و آگاهی نمایان است برنامه زندگی فرد تحت تاثیر این چندگانگی قرار دارد و باید از بین آنها دست به انتخاب بزند (بوستانی، ۱۳۹۰).

برگر چهار ویژگی را برای هویت مدرن عنوان می‌کند از جمله: ۱- بازبودگی: به معنای آنکه در اثر اجتماعی شدن و تاثیرات محیطی، در فرد ویژگی‌های نسبتاً ثابتی ایجاد می‌شود اما فرد مدرن در دوره بزرگسالی تا حدودی فردی ناتمام باقی می‌ماند و ممکن است آماده پذیرش تغییرات هویتی شود. ۲- تفکیک شدگی: به آن معنا که چندگانگی بودن باعث می‌شود فرد تجربه ناپایداری از هر جهان تجربه کند به نسبی‌سازی هر جهان بپردازد. ۳- بازاندیشانه بودن: به معنی آنکه فرد در جهان خود می‌تواند دست به بازاندیشی و بازنگری بزند. ۴- فردیت یافتگی: فرد به طور کاملاً منطقی جایگاه خود را در سلسله مراتب ارزش‌ها آشکار می‌کند (افراسیابی و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۷).

به اعتقاد آدامز^۳ تغییرات در فناوری‌ها ابزارهای ارتباطی می‌تواند باعث نسبییت در کارهای مناسکی شود و قدرت اتصال سنت و ساختار رو به ضعف و کاستی رود (افراسیابی و همکاران، ۱۳۹۳).

¹ Giddens

² Berger

³ Adams

دین و جهانی شدن از نگاه بیر:

نوآوری و فضاهای جدید ارتباط و ظهور رسانه‌های جمعی فراملی، نقش اساسی و مهمی در فرایند جهانی شدن ایفا کرده است و باعث اشاعه نگرش اقتصاد مدرن و سرمایه‌داری و عقلانیت ابزاری به سایر مناطق جهان در قالب فناوری و ارتباطات شده‌اند این بستر و ارتباطات باعث شده است که به مسئله دین به صورت تفاوت فرهنگی بین ملت‌ها نگاه شود و باعث تشدید و تقویت نسبیت‌انگاری در دین شود و دین و مسئله‌های پیرامون آن را به حاشیه براند و مسئله اصلی تلقی نکنند (بیر، ۱۹۹۴).

به اعتقاد تافلر^۲، ماهواره و و فناوری‌ها و سایر رسانه‌ها می‌توانند بر فرهنگ‌ها تاثیر سو داشته باشند و آنها را از هم بپاشند (بختیاری و همکاران، ۱۳۹۱: ۵۷).

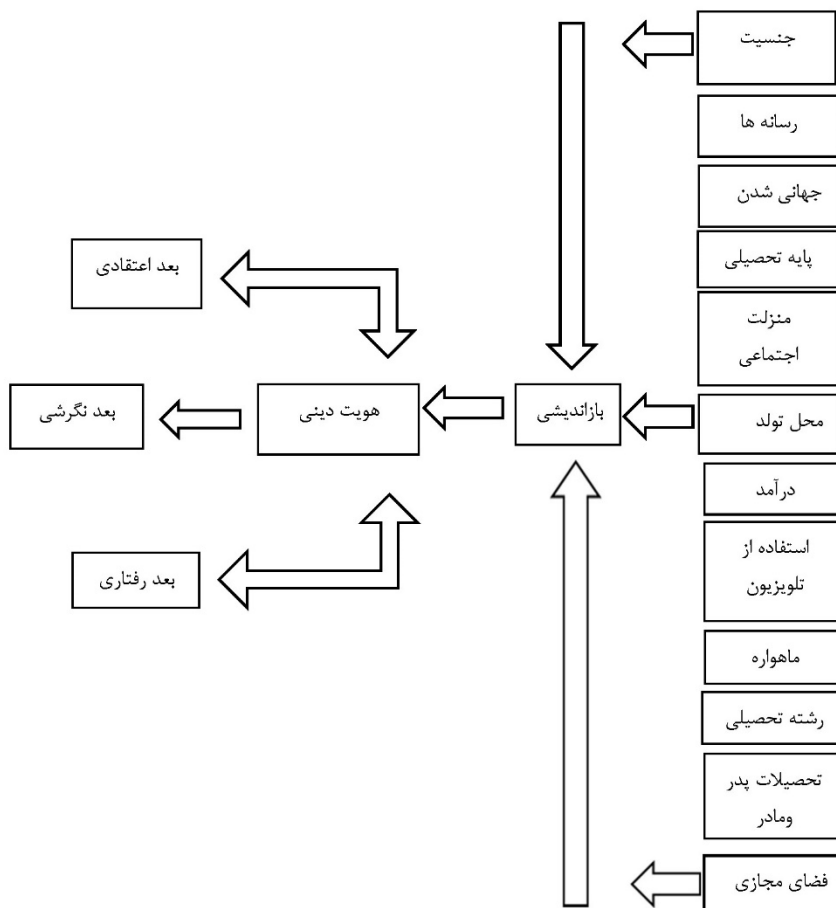
کاستلز^۳ اعتقاد دارد رسانه‌های نوین، هویت‌های اجتماعی را از بین می‌برند و منجر به قویسازی هویت فردی می‌شود. به اعتقاد انگلهارت^۴ رسانه‌های جهانی در فرهنگ ملی تاثیر می‌گذارند و از آن به عنوان انقلاب خاموش یاد می‌کند که باعث تغییر در ارزش‌ها می‌شوند و مبانی هویت را دچار شکاف و عدم یکپارچگی می‌کند (کمال کوهی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۶۳). در کنار این متغیرهای اساسی، متغیرهای زمینه‌ای مثل پایه تحصیلی، رشته تحصیلی، تحصیلات پدر و مادر، جنسیت، محل تولد و درآمد والدین را نیز می‌توان استفاده کرد تا از تاثیر این متغیرها بر بازاندیشی آگاه شد.

¹ Beyer

² Toffler

³ Casteels

⁴ Inglehart

شکل(۱): مدل مفهومی تحقیق

تعاریف نظری

هویت دینی بازاندیشانه

در تعریف هویت دینی می‌توان گفت این بخش از هویت جزء مهم‌ترین بخش‌های هویتی وجودی فرد است. هویت دینی به معنای پذیرش نظام ارزشی و باوری گروهی خاص تلقی می‌شود. برای آنکه متوجه شویم نهاد دین برای افراد حائز اهمیت و ارزش است می‌توان به تعهد افراد و سعی در انجام آن دستورات توجه کرد (احمدی و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۵۷).

جهانی شدن

جهانی شدن به گسترش ارتباطات اجتماعی در تمام سطوح جهانی اشاره دارد و مکان‌های دور را به هم متصل می‌کند و اتفاقاتی که در یک محله خاص رخ می‌دهد ممکن است ریشه در حوادث مکان‌هایی داشته باشد که مسافت زیادی از مکان اولیه دارد (سفیری و همکاران، ۱۳۹۱: ۴۳).

رسانه‌های اجتماعی

استفاده از این مفهوم ابتدا در جولای ۲۰۰۶ بود و رسانه‌های اجتماعی می‌توانند تسهیل کننده و موجب سهولت و آسانی کنش‌های آنلاین و مجازی در افراد شوند در حقیقت رسانه‌ها دارند از مرحله گروهی به مرحله اجتماعی تغییر می‌کنند (جوادزاده، ۱۴۰۱: ۶۵).

رسانه‌های جمعی جهانی

وظیفه رسانه‌های جمعی جهانی انتقال و جابجایی گسترده ارزش‌ها و هنجارها و عقاید و افکار جامعه است و می‌تواند منجر به دگرگونی در زندگی افراد شود. مهم‌ترین بنیاد هر جامعه هویت فرهنگی و اجتماعی است. اندیشمندان بر این باور هستند که رسانه‌های جمعی نقش مهمی در ایجاد چالش و بحران هویتی دارند (جوادی یگانه، ۱۳۹۲: ۹۱).

پیشینه پژوهش

در پژوهشی که در سال ۱۴۰۰ با عنوان «بررسی میزان تجددگرایی و تاثیر آن بر بازاندیشی هویت جوانان شهر اصفهان» که توسط حجازی و همکاران انجام شد مشخص شد بین سن و میزان بازاندیشی رابطه وجود ندارد و در مورد متاهل یا مجرد بودن با میزان بازاندیشی، ارتباطی وجود نداشته است همچنین آینده نگری و مدگرایی در حد متوسط و بعد و جهت‌گیری جهانی در حد متوسط رو به پایین در میزان بازاندیشی تاثیر با جهت‌گیری مثبت داشته‌اند. در پژوهش کلاهدوز و همکاران در سال ۱۳۹۸ با عنوان «رابطه میان میزان تماشای سریال‌های تلویزیونی زنان در ماه رمضان با هویت دینی آنان» نتایج نشان داد که بین برنامه‌های تلویزیونی ماه رمضان و هویت دینی رابطه معناداری وجود دارد.

در پژوهش شریفی رهنمو و همکاران سال ۱۳۹۷ با عنوان «رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی اینستاگرام و هویت دینی نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ ساله شهر همدان» نتایج نشان داد که استفاده بیش از حد از شبکه‌های اجتماعی همچون اینستاگرام، تضعیف هویت دینی را در پی خواهد داشت.

در پژوهش فرهمند و همکاران که در سال ۱۳۹۶ با عنوان «ارتباط بین فناوری های ارتباطی و میزان بازانديشی هویت دینی در جوانان شهر تهران» انجام شد، مشخص شد که هر چه استفاده از فناوری های نوین ارتباطی بیشتر باشد میزان بازانديشی بیشتر است. در پژوهشی که در سال ۱۳۹۴ با عنوان «بررسی رابطه استفاده از اینترنت و شبکه های ماهواره ای و هویت دینی دانش آموزان» توسط حیدری و همکاران انجام شد مشخص شد که دانش آموزان از هویت دینی متوسطی برخوردار هستند و در این میان بعد اعتقادی بیشترین و عملی کمترین میانگین را به دست آورد همچنین بیشترین همبستگی ماهواره با بعد عملی بوده است.

پژوهش بوستانی در سال ۱۳۹۰ با موضوع «جوانان و هویت بازانديشانه، مطالعه دانشجویان دانشگاه شهید باهنر کرمان» انجام شد؛ نتایج حاکی از آن بود که بین استفاده از فناوری، جنسیت، تحصیلات پدر و مادر، محل تولد، استفاده از آنتن ماهواره، با هویت بازانديشانه رابطه مثبتی وجود دارد و بین متغیرهای مقطع تحصیلی، پایگاه شغلی پدر، وضعیت شغلی مادر، میزان علاقه مندی به تاریخ و ادبیات ایران و درآمد ماهیانه با هویت بازانديشانه رابطه معناداری وجود ندارد.

در پژوهش احمد پور و همکاران در سال ۱۳۸۹ با عنوان «تعامل در فضای سایبر و تاثیر آن بر هویت دینی جوانان (تحلیل درباره نتایج یک پیمایش در دانشگاه کردستان)» مشخص شد که هرچه ارتباط با فضای سایبری کمتر باشد میزان گرایش و جذب افراد به هویت دینی بیشتر است.

در پژوهش رجبلو و همکاران که در سال ۱۳۸۹ با عنوان جهانی شدن و بازانديشی الگوهای دختر دوستی دختران و پسران (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه های تهران)» انجام شد مشخص شد بین جهانی شدن و بازانديشی در ارتباطات و تعاملات جنسی رابطه وجود دارد و سینما و ماهواره بیشترین تاثیر را داشته اند و یکی از پیامدهای این موضوع آسانگیری در روابط جنسی و پایین آمدن سطح تعهد است این موضوع می تواند با ساخت هویت جدیدی که ساختارهای سنتی جامعه را کنار بزند و عرفی جدید همراه با مسیر جهانی شدن را در پیش گیرد، همراه باشد.

در پژوهش شالچی در سال ۱۳۸۴ با عنوان «بررسی رابطه بین رسانه ها و بازانديشی» مشخص شد که بین استفاده بیش از حد از رسانه ها و میزان بازانديشی رابطه مثبت وجود دارد و تحصیلات خانوادگی و محل زندگی در میزان بازانديشی اثرگذار بوده است.

در پژوهش ابوالقاسمی در سال ۱۳۹۲ با عنوان «تاثیر اینترنت بر ارزش‌های خانواده از منظر هویت دینی و ملی» مشخص شد هرچه وابستگی افراد به اینترنت بیشتر باشد؛ ارزش‌های خانواده در نزد افراد کمتر است.

تحقیقات خارجی

در پژوهش فرانسسلی^۱ و اوبرین^۲ در سال ۲۰۱۵ با عنوان «مدرن یا میانه بودن» مشخص شد که مجموعه‌ای از عادت‌واره‌های فردی که از خانواده‌های اسلامی بوده است در برخورد با عرصه و میدان غربی دچار تغییر شده است و استحاله و دگرگونی هویتی را به دنبال داشته است.

در مطالعه و بررسی ۴۰۰ جوان آمریکایی توسط ساگون و کارولی^۳ در سال ۲۰۱۳ مشخص شد افرادی که از اینترنت بیشتر استفاده می‌کنند وقت کمتری را با خانواده سپری می‌کنند و از شفافیت، جدایی از خانه و انجام کارهای زندگی کاسته می‌شود.

در پژوهش رودریگوئیز^۴ و همکاران در سال ۲۰۱۰ بین سه بعد هویت فردی، قومی، ملی و دینی ارتباط تنگاتنگی وجود دارد و باعث می‌شود فرد درک خوبی از اطراف و دنیای پیرامون خود داشته باشد.

مطالعه ادگار و روندا^۵ در سال ۲۰۰۹ بیانگر آنست که تحکیم دینداری در جوانان دیندار که ثروتمند بودند بیشتر از جوانان دینداری که فقیر بوده اند بوده است.

در پژوهشی که توسط هیلمن^۶ در سال ۱۹۹۸ با عنوان «جنگ برای خود، قدرت و هویت اجتماعی» انجام شد نشان داد نقش رسانه‌های جمعی و خانواده نسبت به نقش مدرسه و معلمان برای تشکیل هویت قوی و کارآمد، کمرنگ‌تر بوده است.

فرضیات تحقیق

- به نظر می‌رسد بین فرایند جهانی شدن و بازاندیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین تحصیلات پدر و مادر با میزان بازاندیشی در هویت دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه معناداری وجود دارد.

¹ Franceschelli

² Obrin

³ Sagone and Caroli

⁴ Rodriguez

⁵ Edgar and Rhonda

⁶ Heilman

- به نظر می‌رسد بین رشته تحصیلی با بازان‌دیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین میزان استفاده از رسانه های اجتماعی و بازان‌دیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین فضای مجازی و بازان‌دیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین جنسیت با بازان‌دیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین منزلت اجتماعی خانواده و میزان بازان‌دیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین محل تولد و میزان بازان‌دیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه معناداری وجود دارد .
- به نظر می‌رسد بین درآمد والدین و میزان بازان‌دیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین استفاده از تلویزیون و میزان بازان‌دیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین پایه تحصیلی و بازان‌دیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه معناداری وجود دارد.
- به نظر می‌رسد بین استفاده از رسانه های جمعی به خصوص ماهواره و میزان بازان‌دیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه معناداری وجود دارد.

روش تحقیق

روش این پژوهش پیمایشی و با استفاده از ابزار پرسشنامه صورت گرفته است. جامعه آماری پژوهش دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان در سال (۱۴۰۲ - ۱۴۰۱) به تعداد ۷۱۱ بود.

در رابطه با نمونه، نمونه باید به طور صحیح و دقیق انتخاب شود تا خصوصیات تمام جامعه آماری را به محقق نشان دهد. دلیل آن صرفه جویی در وقت و هزینه است. با استفاده از فرمول کوکران، حجم نمونه آماری ۲۷۹ به دست آمد. روش نمونه گیری در این پژوهش خوشه ای چندمرحله بوده است. این روش از نوع روش‌های احتمالی به حساب می‌آید. انتخاب نمونه آماری به شکل تصادفی ساده می‌باشد؛ به این شکل که ابتدا چندین مدرسه را به تفکیک

مشخص کردن جنسیت انتخاب می‌کنیم سپس از هر مدرسه چند کلاس و از هر کلاس چند دانش آموز را به صورت تصادفی انتخاب می‌کنیم. سعی شده است که نمونه آماری معرف کل جامعه باشد.

روایی

به منظور سنجش روایی سوالات پرسشنامه، از اعتبار محتوا یا همان اعتبار صوری استفاده شده است؛ بدین معنا که تلاش بر آن بود از پرسش‌هایی که در پژوهش‌های قبلی به مرحله اجرا درآمده است استفاده شود سوالاتی که استاندارد مربوطه را دارا باشند، همچنین در نوشتن سوالات از نظرات اساتید مربوطه استفاده شده است.

پایایی

برای بررسی میزان پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. در این روش هرچه گویه‌ها به یک نزدیک‌تر باشند بیانگر آن است که سوالات مربوطه از پایایی بالایی برخوردار هستند.

متغیرها	تعداد گویه	ضریب آلفا
هویت بازندیشانه دینی	۱۳	۰,۷۷
جهانی شدن	۱۰	۰,۶۹
رسانه های اجتماعی	۱۲	۰,۶۶

نتایج و یافته ها

یافته های توصیفی

۵۲,۷ درصد از پاسخگویان پسر و ۴۷,۳ درصد آنها دختر بوده اند. در میان پاسخگویان، پایه تحصیلی دهم برابر با ۳۳,۹ درصد، پایه تحصیلی یازدهم برابر با ۳۷,۲ درصد و پایه تحصیلی دوازدهم ۲۸,۹ درصد بوده اند. ۵ درصد رشته ریاضی و فیزیک، ۱۵,۵ درصد رشته علوم تجربی، ۲۴,۸ درصد رشته انسانی، ۴۰,۶ درصد رشته فنی و حرفه ای و ۱۴ درصد از پاسخگویان رشته کاردانش بوده اند. تحصیلات پدر ۷,۳ درصد دانش آموزان، بیسواد و ابتدایی، ۲۳ درصد سیکل، ۵۱,۸ درصد دیپلم و فوق دیپلم و ۱۶,۱ درصد لیسانس، و فوق و دکترا ۱,۸ درصد بوده است. در رابطه با تحصیلات مادر، ۷ درصد بی سواد و ابتدایی، ۱۳,۸ درصد سیکل، ۶۴,۷ درصد دیپلم و فوق دیپلم و ۱۶,۳ درصد لیسانس و فوق لیسانس بوده اند. درباب شغل پدر، ۳۰,۸ درصد کارمند دولت، ۵,۹ درصد کارمند بخش خصوصی، ۲۷,۱ درصد ابتدایی، ۳۴,۸ درصد کارگر و ۱,۵ درصد بیکار بوده اند.

در باب شغل مادر ۷۵٫۶ درصد افراد خانه دار، ۹٫۱ درصد افراد شغل آزاد، ۱٫۱ درصد افراد بخش خصوصی و ۱۴٫۲ درصد کارمند دولت بوده اند.

در خصوص درآمد والدین دانش آموزان، ۹٫۶ درصد دانش آموزان کمتر از ۵ میلیون، ۱۹٫۹ درصد بین ۵ تا ۱۰ میلیون، ۳۷٫۹ درصد بین ۱۰ تا ۱۵ میلیون، ۲۰٫۲ درصد بین ۱۵ تا ۲۰ میلیون و ۱۲٫۵ درصد آنها، درآمد والدین خود را بیش از ۲۰ میلیون عنوان کرده اند. از میان ۲۷۹ پاسخگو، ۱٫۸ درصد وضعیت مسکن خود را سازمانی، ۱۰٫۱ درصد رهن و اجاره ای و ۸۸٫۱ درصد شخصی اعلام کرده اند.

در خصوص محل تولد، ۴٫۸ درصد روستا یا دهستان، ۵۵٫۷ درصد بخش یا شهرستان و ۳۹٫۱ درصد افراد شهر یا مرکز استان عنوان کرده اند.

۹۵٫۶ درصد افراد از رسانه ها و فضای مجازی استفاده می کنند. تنها ۴٫۴ درصد آنها از این فضا استفاده نمی کردند.

۱٫۸ درصد افراد، اصلاً از فضای مجازی استفاده نمی کردند، ۲۲٫۱ درصد کمتر از دو ساعت، ۳۷ درصد بین دو تا چهار ساعت و ۲۳٫۶ درصد بین ۴ تا ۶ ساعت و ۱۵٫۶ درصد بیش از ۶ ساعت استفاده می کنند.

از مجموع پاسخگویان تنها ۲۰٫۴ درصد از ماهواره استفاده میکنند و ۷۹٫۶ درصد افراد ماهواره ندارند و استفاده نیز نمی کنند.

در خصوص میزان مصرف تماشای ماهواره، ۷۸ درصد گزینه اصلاً را انتخاب کرده اند و ۱۰٫۴ درصد کمتر از دو ساعت، ۲٫۳ درصد بین ۴ تا ۶ ساعت و ۱٫۶ درصد بیش از ۶ ساعت را انتخاب کرده اند.

در خصوص تماشای تلویزیون ۲۵٫۴ درصد افراد، اصلاً تماشا نمی کنند. (یعنی معادل یک چهارم افراد)؛ ۴۷٫۵ درصد کمتر از دو ساعت، ۱۸٫۱ درصد بین ۲ تا ۴ ساعت، ۹٫۶ درصد بین ۴ تا ۶ ساعت و ۲٫۲ درصد بیش از ۶ ساعت تلویزیون تماشا می کنند.

یافته های استنباطی

بررسی رابطه بین جنسیت و میزان بازاندیشی دینی

با توجه به آنکه متغیر مستقل اسمی دو وجهی و وابسته، فاصله نسبی بوده اند از آزمون تی دو نمونه مستقل استفاده شد و سطح معناداری صفر شد در نتیجه بین جنسیت و بازاندیشی رابطه وجود دارد با توجه به میانگین بیشتر پسرها، میزان بازاندیشی در پسرها بیشتر بوده است.

نسبیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	t	درجه آزادی	سطح معناداری
پسر	۱۳۷	۳۹,۶۷	۹,۲۰	۵,۱۳	۲۶۱	۰,۰۰
دختر	۱۲۶	۳۳,۷۵	۹,۵۱			

بررسی رابطه بین پایه تحصیلی و میزان بازانديشی دینی

نتایج حاصل از تحلیل واریانس یک طرفه نشان می‌دهد که بین این دو متغیر رابطه معناداری وجود ندارد.

پایه تحصیلی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	f	درجه آزادی	سطح معناداری
دهم	۸۸	۳۷,۵۰	۹,۹۷	۱,۹۶	۲	۰,۱۴
یازدهم	۹۸	۳۷,۷۸	۹,۴۸			
دوازدهم	۷۷	۳۵,۰۴	۹,۸۵			

بررسی رابطه بین رشته تحصیلی و میزان بازانديشی دینی

نتایجی به دست آمده از تحلیل واریانس یک طرفه مشخص می‌کند که بین این دو متغیر رابطه وجود دارد چرا که میزان ضریب معناداری کمتر از ۵ صدم است. بیشترین میانگین مربوط به رشته ریاضی فیزیک و کمترین میانگین مربوط به رشته تجربی بوده است.

رشته تحصیلی	تعداد	میانگین	انحراف معیار	f	درجه آزادی	سطح معناداری
ریاضی فیزیک	۱۳	۴۰,۱۵	۱۲,۶۲	۲,۵۹	۴	۰,۰۳۷
علوم تجربی	۴۲	۳۲,۹۸	۹,۶۲			
علوم انسانی	۶۶	۳۶,۸۵	۹,۷۷			
فنی و حرفه ای	۱۰۶	۳۷,۲۲	۱۰,۱۲			
کارداش	۳۷	۳۹,۰۸	۶,۴۸			

بررسی رابطه بین تحصیلات پدر و مادر و میزان بازانديشی دینی

با توجه به آنکه سطح معناداری بیشتر از ۵ صدم است بین این دو متغیر رابطه وجود ندارد.

سطح معناداری	درجه آزادی	f	انحراف معیار	میانگین	تعداد	تحصیلات پدر
۰,۳۴	۵	۱,۱۲	۵,۴۵	۳۲,۶۷	۳	بی سواد
			۷,۵۵	۳۷,۰۰	۱۵	ابتدایی
			۷,۸۶	۳۵,۲۰	۵۹	سیکل
			۱۰,۴۰	۳۷,۳۷	۱۳۴	دیپلم و فوق دیپلم
			۱۰,۷۶	۳۸,۸۰	۴۴	لیسانس
			۱۰,۳۳	۳۱,۸۰	۵	فوق و دکتری
سطح معناداری	درجه آزادی	f	انحراف معیار	میانگین	تعداد	تحصیلات مادر
۰,۱۷	۵	۱,۵۶	۹,۸۹	۲۹,۰۰	۲	بی سواد
			۶,۸۱	۳۷,۰۰	۱۷	ابتدایی
			۸,۹۰	۳۴,۱۱	۳۵	سیکل
			۱۰,۰۸	۳۷,۸۸	۱۶۵	دیپلم و فوق دیپلم
			۹,۹۰	۳۴,۹۰	۴۰	لیسانس
			۱۱,۷۹	۴۰,۰۰	۳	فوق و دکتری

بررسی رابطه بین شغل پدر و مادر و میزان بازاندیشی دینی

بین این دو متغیر رابطه ای وجود نداشت.

شغل پدر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	f	درجه آزادی	سطح معناداری
کارمند دولت	۸۱	۳۷,۱۰	۹,۹۷	۱,۲۳	۴	۰,۲۹
کارمندبخش خصوصی	۱۴	۳۸,۷۱	۸,۲۸			
آزاد	۷۲	۳۸,۴۲	۱۰,۸۹			
کارگر	۸۸	۳۵,۲۰	۸,۹۴			
بیکار	۴	۳۵,۷۵	۴,۵۰			
شغل مادر	تعداد	میانگین	انحراف معیار	f	درجه آزادی	سطح معناداری
کارمند دولت	۳۹	۳۶,۴۹	۱۰,۱۷	۱,۲۳	۳,۰۱	۰,۳۱
کارمند بخش خصوصی	۳	۴۰,۰۰	۹,۵۳			
آزاد	۲۴	۴۲,۳۳	۱۳,۶۰			
خانه دار	۱۹۵	۳۶,۱۶	۹,۰۱			

بررسی رابطه بین وضعیت درآمد و الدین و میزان بازاندیشی دینی

برای بررسی رابطه بین این دو متغیر از آزمون تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شد و مشخص شد بین این دو متغیر رابطه معناداری وجود ندارد.

سطح معناداری	درجه آزادی	f	انحراف معیار	میانگین	تعداد	درآمد
۰,۹۱	۴	۰,۲۴	۱۴,۲۲	۳۶,۰۸	۲۴	کمتر از ۵ میلیون
			۹,۵۰	۳۵,۹۰	۵۱	بین ۵ تا ۱۰ میلیون
			۸,۸۸	۳۷,۲۴	۹۷	بین ۱۰ تا ۱۵
			۸,۸۲	۳۷,۲۳	۵۳	بین ۱۵ تا ۲۰ میلیون
			۱۰,۴۰	۳۷,۴۵	۳۳	بیش از ۲۰ میلیون

بررسی رابطه بین وضعیت مسکن و میزان بازاندیشی دینی

نتایج تحلیل واریانس، نشان می‌دهد که بین این دو متغیر رابطه وجود ندارد.

سطح معناداری	درجه آزادی	f	انحراف معیار	میانگین	تعداد	وضعیت مسکن
۰,۵۱	۲	۰,۶۷	۱۲,۲۸	۴۰,۰۰	۵	سازمانی
			۱۳,۹۲	۳۸,۵۷	۲۳	رهن و اجاره ای
			۹,۲۶	۳۶,۶۲	۲۳۶	شخصی

بررسی رابطه بین محل تولد و میزان بازاندیشی دینی

باتوجه به نتایج جدول، رابطه معناداری بین این دو متغیر وجود ندارد.

سطح معناداری	درجه آزادی	f	انحراف معیار	میانگین	تعداد	محل تولد
۰,۱۴	۳	۱,۸۳	۱۷,۳۶	۴۱,۹۲	۱۲	روستا یا دهستان
			۸,۸۶	۳۷,۰۲	۱۴۵	بخش یا شهرستان
			۹,۷۷	۳۶,۳۹	۹۹	شهر یا مرکز استان

بررسی رابطه بین جهانی شدن و میزان بازاندیشی دینی

با توجه به آنکه هر دو متغیر مستقل فاصله‌ای بوده است و داده‌های موجود نرمال است از آزمون پیرسون استفاده شد و بین این دو متغیر رابطه مثبت وجود داشت یعنی با بالا رفتن هر کدام، میزان متغیر دوم بیشتر با کمتر شدن هر کدام میزان متغیر دوم کمتر شده است. ضریب همبستگی پیرسون و سطح معناداری به ترتیب ۰,۳۶ و صفر بوده است رابطه بین این دو متغیر متوسط رو به پایین است.

بررسی رابطه بین میزان استفاده از فضای مجازی و میزان بازاندیشی دینی

بین این دو متغیر رابطه وجود داشته است؛ چرا که سطح معناداری کمتر از ۰,۰۵ به دست آمده است.

سطح معناداری	درجه آزادی	f	انحراف معیار	میانگین	تعداد	میزان استفاده
۰,۰۰۴	۴	۳,۸۸	۱۴,۲۲	۴۰,۴۰	۵	اصلا
			۹,۵۰	۳۲,۶۳	۵۷	کمتر از ۲ ساعت
			۸,۸۸	۳۷,۳۸	۹۷	بین ۲ تا ۴ ساعت
			۸,۸۲	۳۷,۸۷	۶۱	بین ۴ تا ۶ ساعت
			۱۰,۴۰	۳۹,۳۱	۴۲	بیشتر از ۶ ساعت

بررسی رابطه بین رسانه های داخلی و میزان بازاندیشی دینی

بین این دو متغیر رابطه منفی و معکوس وجود دارد یعنی با استفاده زیاد از رسانه های داخلی از میزان بازاندیشی در افراد کاسته می شود و یا بالعکس. ضریب همبستگی و سطح معناداری به ترتیب برابر با منفی ۰,۰۲۰ و صفر است.

سطح معناداری	ضریب همبستگی	آزمون
۰,۰۱	-۰,۲۰	پیرسون

بررسی رابطه بین رسانه های خارجی و میزان بازاندیشی دینی

بین این دو متغیر رابطه مثبت وجود دارد یعنی با استفاده بیش از حد از رسانه های خارجی میزان بازاندیشی در دانش آموزان بیشتر شده است.

سطح معناداری	ضریب همبستگی	آزمون
۰,۰۰	۰,۳۸	پیرسون

بررسی رابطه بین استفاده از ماهواره و میزان بازاندیشی دینی

برای بررسی رابطه فوق از تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شد و بین دو متغیر رابطه مثبت وجود داشت و سطح معناداری برابر با صفر شد که از پنج صدم کمتر است

سطح معناداری	درجه آزادی	f	انحراف معیار	میانگین	تعداد	استفاده
۰,۰۰	۴	۶,۷۹	۸,۸۹	۳۵,۹۱	۱۹۶	اصلاً
			۱۱,۷۵	۴۴,۹۲	۲۴	کمتر از ۲ ساعت
			۸,۵۶	۴۱,۳۲	۱۹	بین ۲ تا ۴ ساعت
			۱۰,۶۶	۴۱,۸۰	۵	بین ۴ تا ۶ ساعت
			۶,۳۵	۴۳,۶۷	۳	بیشتر از ۶ ساعت

بررسی رابطه بین استفاده از تلویزیون و میزان بازاندیشی دینی

بر اساس آزمون تحلیل واریانس یک طرفه بین این دو متغیر رابطه وجود دارد و سطح معناداری کمتر از ۰,۰۵ و برابر با صفر بوده است. همچنین نتایج آزمون پیرسون نشان داد که ضریب همبستگی و سطح معناداری به ترتیب ۰,۰۲۱- و ۰,۰۰۱ است. بدین معنی که با بالا رفتن میزان بازاندیشی میزان تماشای تلویزیون پایین آمده است و یا بالعکس.

سطح معناداری	درجه آزادی	f	انحراف معیار	میانگین	تعداد	مصرف تلویزیون
۰,۰۰۱	۴	۵,۰۵	۱۰,۴۱	۴۰,۲۸	۶۹	اصلاً
			۹,۶۶	۳۶,۹۸	۱۲۴	کمتر از ۲ ساعت
			۷,۹۸	۳۲,۵۳	۴۷	بین ۲ تا ۴ ساعت
			۵,۹۶	۳۳,۹۴	۱۶	بین ۴ تا ۶ ساعت
			۱۳,۹۰	۳۸,۱۷	۶	بیشتر از ۶ ساعت

جمع بندی و نتیجه گیری

فرضیه اول: به نظر می‌رسد بین جهانی شدن و بازاندیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوه بنان رابطه وجود دارد. فرضیه اچ یک تایید و اچ صفر رد می‌شود این یافته با یافته و نتایج رجب‌لو و همکاران ۱۳۸۹ حجازی و همکاران کاملاً منطبق و همسو بوده است.

فرضیه دوم: به نظر می‌رسد بین تحصیلات پدر و مادر با بازاندیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهرک کوه بنان رابطه وجود دارد. با توجه به آزمون‌های آماری بین این دو متغیر رابطه وجود دارد. این یافته با یافته‌های گنجی و همکاران (۱۳۸۹) همسو و با یافته‌های

بوستانی (۱۳۹۰)، راستگوی صدق (۱۳۹۱)، شالچی (۱۳۸۴)، ایمان و همکاران (۱۳۸۲)، عباسی قادی (۱۳۸۵)، مخالف و غیر همسو بوده است.

فرضیه سوم: به نظر می‌رسد بین رشته تحصیلی و بازاندیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوه بنان رابطه وجود دارد. این فرضیه تایید شد و بیشترین میانگین مربوط به رشته ریاضی و کمترین مربوط به رشته تجربی بوده است؛ این نتایج با نتایج رمضان باصری (۱۳۹۲) در تضاد بوده است.

فرضیه چهارم: به نظر می‌رسد بین استفاده از رسانه‌های اجتماعی و بازاندیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه وجود دارد. بین این دو متغیر رابطه وجود دارد و رابطه مستقیم و مثبت بوده است یعنی با بالا رفتن هر کدام از مقادیر متغیر دوم نیز بالا رفته است این رابطه مستقیم مربوط به استفاده از رسانه‌های خارجی مثل اینستاگرام، واتساپ و تلگرام بوده است یعنی فردی که بیشتر در این رسانه‌ها فعال بوده است؛ بیشتر دچار بازاندیشی دینی شده است اما در باب رسانه‌های داخلی این قضیه کاملاً برعکس است یعنی با بالا رفتن میزان استفاده از رسانه‌های داخلی مثل ایتا، روبیکا، سروش و شاد از میزان بازاندیشی دینی افراد کاسته شده است. این نتایج با نتایج احمدپور و همکاران (۱۳۸۹)، شریفی رهنمو و همکاران ۱۳۹۷، شالچی ۱۳۸۴، کریمی منجر مویی ۱۳۹۶ سفیدی و همکاران (۱۳۹۱) حمید پناه (۱۳۹۰) و کمالکوهی (۱۳۹۶) همسو و هم جهت بوده است.

فرضیه پنجم: به نظر می‌رسد بین استفاده از فضای مجازی و بازاندیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوه بنان رابطه وجود دارد. این فرضیه تایید شد. با نتایج علوی و همکاران (۱۳۸۹)، بوستانی (۱۳۹۰) و بذرافشان (۱۳۹۲) همسو بوده است

فرضیه ششم: به نظر می‌رسد بین جنسیت و بازاندیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوه بنان رابطه وجود دارد. این فرضیه تایید شد و دخترها نسبت به پسرها کمتر بازاندیشی داشتند. این یافته با یافته‌های بوستانی ۱۳۹۰ قنبری برزیان ۱۳۹۵ همسو بوده با یافته‌های کهزادی ۱۳۹۴ در تضاد بوده است.

فرضیه هفتم: به نظر می‌رسد بین شغل پدر و مادر و بازاندیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوه بنان رابطه وجود دارد. این فرضیه با توجه به داده‌های مکتسب تایید نشد و رد شد. این یافته با یافته بوستانی (۱۳۹۰) همسو بوده است.

فرضیه هشتم: به نظر می‌رسد بین محل تولد و میزان بازانندیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه وجود دارد رابطه ای بین این دو موضوع وجود نداشت این یافته با نتایج بوستانی(۱۳۹۰) در تضاد بوده است.

فرضیه نهم: به نظر می‌رسد بین میزان درآمد و بازانندیشی دینی دانش آموزان، متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه وجود دارد این فرضیه تایید نشد بین این دو متغیر رابطه‌ای وجود نداشت این یافته با یافته‌های بوستانی(۱۳۹۰) همسو بوده است با یافته‌های ایمان(۱۳۸۲) در تضاد بوده است.

فرضیه دهم: به نظر می‌رسد بین استفاده از تلویزیون و میزان بازانندیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوه بنان رابطه وجود دارد. این فرضیه تایید شد هرچه استفاده از تلویزیون بیشتر بوده است؛ میزان بازانندیشی دینی کاهش یافته است. این یافته با یافته‌های ریاحی و همکاران(۱۳۹۳) کلاهدوز و همکاران(۱۳۹۸) و مجیدی(۱۳۹۵) همسو بوده است.

فرضیه یازدهم: به نظر می‌رسد بین پایه تحصیلی و میزان بازانندیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوه بنان رابطه وجود دارند این فرضیه رد شد و نتیجه این موضوع با نتایج رضانی باصری(۱۳۹۲) همسو و هم جهت بوده است.

فرضیه دوازدهم: به نظر می‌رسد بین مصرف ماهواره و میزان بازانندیشی دینی دانش آموزان متوسطه دوم شهر کوهبنان رابطه وجود دارد. این فرضیه تایید شد و بین این دو متغیر رابطه وجود داشت این نتیجه با نتایج حیدری و همکاران(۱۳۹۴) همسو بوده است.

منابع

- احمدپور، مریم؛ قادرزاده، امید. (۱۳۸۹). تعامل در فضای سایبر و تأثیر آن بر هویت دینی جوانان (تحلیلی درباره نتایج یک پیمایش در دانشگاه کردستان). دو فصلنامه علمی تخصصی پژوهش جوانان، فرهنگ و جامعه، ۵: ۷۵-۹۹.
- احمدی، سیروس؛ میری فرد، اصغر؛ ابتکاری، محمدحسین. (۱۳۹۳). بررسی میزان کیفیت زندگی و ارتباط آن با هویت دینی (مطالعه موردی: شهریار). فصلنامه راهبرد اجتماعی فرهنگی، ۴(۱۳): ۲۵۱-۲۷۲.
- ایمان، محمدتقی؛ وکیذقان، طاهر. (۱۳۸۲). بررسی عوامل مؤثر بر هویت اجتماعی زنان (مطالعه موردی زنان شهر شیراز). فصلنامه علمی-پژوهشی علوم انسانی دانشگاه الزهرا (س)، ۱۲-۱۳(۴۴-۴۵): ۸۰-۱۰۶.

ایمان پور، محمدتقی؛ سروش، مریم. (۱۳۸۱). بررسی و ارزیابی عوامل مؤثر بر هویت دینی جوانان در شیراز. مجله علمی-پژوهشی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان، ۲(۳۰-۳۱): ۳۹-۶۸.

بهرامیان، شفیع؛ مظفری، افسانه؛ خرازی آذر، زهرا. (۱۳۹۵). تأثیر استفاده از رسانه‌های جمعی و اجتماعی بر همگرایی بین قومی در ایران. مطالعات فرهنگ-ارتباطات، ۱۷(۳۴): ۷۰-۱۰۱.

بختیاری، حسن؛ فرخی، حسن. (۱۳۹۱). بررسی رابطه برنامه‌های شبکه‌های ماهواره‌ای تلویزیونی و هویت دینی جوانان. پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، ۲۰(۱۵): ۵۵-۷۲.

بوستانی، داریوش. (۱۳۹۰). جوانان و هویت بازانديشانه: مطالعه دانشجویان دانشگاه شهید باهنر کرمان. مجله مطالعات اجتماعی ایران، ۵(۱۱): ۱۱-۱۵.

بذر افشان، جواد؛ رفیعی کته تلخ. (۱۳۹۲). بررسی تأثیر فضای مجازی بر هویت دینی جوانان روستایی (مطالعه موردی: دهستان بالارخ تربیت حیدریه)..

حجازی، سید ناصر؛ نوابخش، مهرداد؛ هاشمیان فر، سیدعلی. (۱۴۰۰). بررسی میزان تجددگرایی و تأثیر آن بر بازانديشی هویت جوانان شهر اصفهان. فصلنامه جامعه‌شناسی سیاسی ایران، ۴(۱۴): ۴۲۲-۴۳۸.

حیدری، آرمان؛ رضانی باصری، عباس. (۱۳۹۲). اینترنت، برنامه‌های ماهواره‌ای و هویت دینی (مطالعه موردی دانش‌آموزان متوسطه شهر مرودشت). جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، ۴: ۷-۳۵.

حیدری، آرمان؛ میری فرد، اصغر؛ رضانی باصری، عباس. (۱۳۹۲). مقایسه جنسیتی هویت دینی و رابطه آن با مصرف رسانه‌ای (تلویزیون و ماهواره) (مطالعه موردی دانش‌آموزان متوسطه شهر مرودشت). دوفصلنامه علمی-پژوهشی دین و ارتباطات، ۲۰(۴۴): ۴۳-۵۵.

خسروشاهی، قدرت الله؛ جوادی حسین آبادی، حسین. (۱۳۹۵). تحلیل رابطه مولفه‌های هویت دینی و پیشگیری از جرم (مطالعه موردی: دانشگاه اصفهان). پژوهش حقوق کیفری، ۵(۱۷): ۹۱-۱۲۵.

رجبلو، علی؛ اصغری، سارا. (۱۳۸۹). جهانی شدن و بازانديشی الگوهای دوستی دختران و پسران: مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه‌های تهران. نشریه مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان، ۲۴: ۷۳-۹۲.

راستگو صدق، سیدمحمود؛ عرب، زینب؛ بیان فر، فاطمه. (۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر در ارتقای هویت دینی دانش‌آموزان متوسطه دوره اول (مطالعه موردی آموزش و پرورش

شهر دهدشت). مجله پیشرفت‌های نوین در روان‌شناسی، علوم تربیتی و آموزش پرورش، ۷۲-۶۸ : (۲)۱.

زاد صومعه سرایبی، رحیم؛ مراد، منیژه. (بدون تاریخ). بحران هویت در نوجوانان ایرانی. نهمین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی در ایران: ۸۲-۹۰.

سفیری، خدیجه؛ نعمت‌اللهی، زهرا. (۱۳۹۱). رابطه ابزارهای جهانی شدن و هویت دینی. مطالعات و تحقیقات اجتماعی، ۱(۱) : ۳۹-۷۰.

شیردل، الهام؛ حامی کارگر، فاطمه. (۱۴۰۱). هویت دینی دختران نوجوان شهر کرمان و عوامل اجتماعی مرتبط با آن. نشریه تداوم و تغییر اجتماعی، ۲ : ۳۸۳-۳۸۸.

شریفی رهنمو، سعید؛ شریفی رهنمو، مجید؛ هدایتی منظور، جواد. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی اینستاگرام با هویت دینی نوجوانان ۱۵ تا ۱۸ ساله شهر همدان. فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی همدان، ۵(۱۶) : ۳۰-۵۷.

علوی، سید سلیمان؛ جنتی فرد، فرشته؛ مرآتی، محمد رضا. (۱۳۸۹). مقایسه هویت ملی و مذهبی در افراد معتاد به اینترنت و غیرمعتاد. جامعه پژوهی و فرهنگی، ۱ : ۱۰۷-۱۱۹.

فیرزوی ارنان، رسول؛ علمردانی صومعه، سجاد؛ بابا پور خیرالدین، جلیل؛ خانجانی، زینب. (۱۳۹۸). رابطه بین باورهای دینی و بحران هویت با گرایش به مصرف مواد مخدر. بدون نام مجله، ۷(۱۲) : ۲۷۵-۲۷۹.

قنبری برزبان، علی. (۱۳۹۶). تأثیر فراغت مجازی و بازی‌های رایانه‌ای بر هویت دینی نوجوانان. بدون نام مجله، ۱۸(۳۹) : ۹۸-۱۲۰.

قنبری برزبان، علی؛ همتی، رضا. (۱۳۹۴). هویت دینی در جامعه ایرانی: مرور نظام‌مند مطالعات انجام شده (۱۳۸۰-۱۳۹۲). جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۶(۵۹) : ۱۱۷-۱۳۸.

کهزادی، نصرالله. (۱۳۹۴). بررسی و تبیین عوامل مؤثر بر هویت دینی دانش‌آموزان دوره متوسطه استان بوشهر. مرکز همایش‌های بین‌المللی.

کلاهدوز، محمد؛ تاجیک اسماعیلی، سمیه. (۱۳۹۸). رابطه میان میزان تماشای سریال‌های تلویزیونی زنان در ماه رمضان با هویت دینی آنان. مجله شاهد اندیشه، ۱(۱) : ۱۷۷-۱۹۷.

کوهی، کمال؛ نواختی مقدم، امین. (۱۳۹۶). مطالعه ارتباط رسانه‌های جهانی (اینترنت، موبایل، ماهواره) با میزان پابندی جوانان به هویت ملی و دینی. مجله علوم اجتماعی: ۱۴۱-۱۷۰.

کریمی منجرمویی، یزدان؛ فرهمند، مهناز. (۱۳۹۶). رابطه بین فناوری‌های نوین ارتباطی و بازاندیشی هویت دینی جوانان شهر تهران. فصلنامه توسعه اجتماعی (توسعه انسانی سابق)، ۱۲(۱): ۵۹-۸۰.

گدازگر، حسین؛ فتحی، لاله. (۱۳۸۵). دانش‌آموزان دختر: هویت دینی یا هویت قومی. نشریه دانشکده علوم انسانی و اجتماعی دانشگاه تبریز: ۱۶۲-۱۲۷.

گنجی، محمد؛ نعمت‌اللهی، زهرا؛ طاهری، زهرا. (۱۳۸۹). رابطه هویت دینی و سرمایه اجتماعی در بین مردم کاشان. جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۱(۴۰): ۱۲۳-۱۴۴.

میرعباسی، حمید. (۱۳۹۲). نقش رسانه در هویت‌یابی دینی جوانان. مطالعات جوانان دانشگاه تهران. کنگره پیشگامان پیشرفت، تهران.

هوور، استوارت ام؛ لاندبای نات، و. (۱۳۸۹). بازاندیشی درباره رسانه، دین و فرهنگ، ترجمه مسعود آریایی نیا. سروش و مرکز تحقیقات، مطالعه و سنجش برنامه‌های تهران.

Beyer, p(1994). Religion and globalization London: sage

Edgar f. Boorgataa & Rhonda Montgomery, "Encyclopedia of sociology, New York, second edition, 2009

Franceschelli, M., & O'Brin, M. (2015) "Being modern and modest: south Asian young British Muslims negotiating multiple influences on their identity". Ethnicities . vol.15, May 6, pp.146-175

Heilman, E. (1998). "the struggle for self power and identity in Adolescent Girls". Youth & Society., Vol 3, No. 2, pp.67-92

Rodriguez, L. Schwartz, S.J. and Whitbourne, S.K. (2010) "American Identity Revisited: The Relation Between National, Ethnic, and Personal Identity in a Multiethnic Sample of Emerging Adults", Journal of Adolescent Research, 25:324-349 .

Sagone, E., & De Caroli, Me. (2014). the portaria of valuses in family: A cross-age study in sicilian context procedia-social and Bhavioral sciences, N 127, pp 194-198.

Investigating the Sociological Factors Affecting the Reflective Religious Identity of High School Students (Case Study :Kohbanan City)

Mohammad Hossein Rahjoo

M.A. in Sociology, Shahid Bahonar University of Kerman
Education Department of Kouhbanan County
m.h.rahjoo@gmail.com

Abstract

This research examines the sociological factors affecting the religious identity of secondary school students in Kohbanan city. The method of this research is a survey and the data collection tool is a questionnaire. The statistical population of the research is the students of the second secondary level in the city of Kohbanan, whose number in the mentioned year is 711 people. The probability sampling method is a multi-stage cluster type. The sample size was obtained through the Cochran formula 279. SPSS revealed that there is a relationship between the variables of gender, use of domestic and foreign media, use of virtual space, television, satellite, globalization, field of study with the degree of religious rethinking in students, and between the variables of educational background, parents' occupation, income, location. There is no significant relationship between birth, housing status with the level of religious rethinking among students.

Keywords: Religious Identity, Rethinking, Students, Media, Virtual Space